

Minder instroom in, meer uitstroom uit arbeidsmarkt

Arbeidsmarktmobiliteit geringer dan in voorgaande jaren

- Bijna miljoen mensen wisselen in 2008 van beroep of werkgever
- Afname werkzame beroepsbevolking door crisis

Instroom daalt voor alle leeftijdsgroepen

- Eén procent van de 55-plussers vond in 2009 werk
- Relatief grote uitstroom van jongeren door crisis

Minder mensen van beroep veranderd in 2009

- Beroepsmobiliteit conjunctuurgevoelig
- Jongeren veranderen vaker van beroep dan ouderen

De mobiliteit op de arbeidsmarkt is door de economische crisis sterk afgenomen. Minder mensen veranderden van werkgever of beroep. Als gevolg van ontslag of het niet verlengen van tijdelijke contracten zijn tussen 2008 en 2009 meer mensen uitgestroomd dan er zijn ingestroomd. Ruim een half miljoen mensen stroomden uit de werkzame beroepsbevolking. Deze uitstroom nam vooral toe onder jongeren. Twee op de vijf niet-onderwijsvolgende jongeren werden in 2009 werkloos.

1. Arbeidsmarktmobiliteit geringer dan in voorgaande jaren

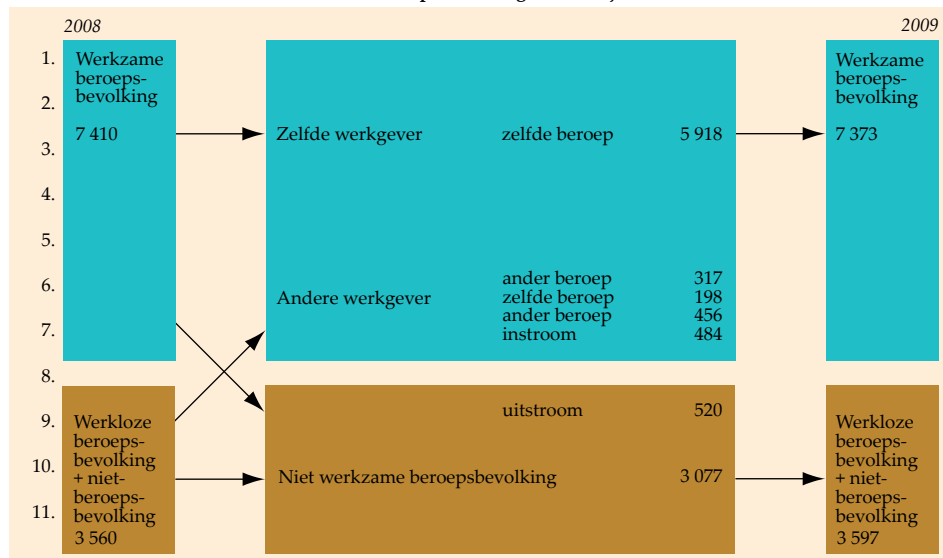
- Bijna miljoen mensen wisselen in 2008 van beroep of werkgever
- Afname werkzame beroepsbevolking door crisis

Mensen maken gedurende hun leven verschillende overgangen in arbeidsmarktpositie door. Welke transitie zij doormaken hangt af van de levensfase waarin zij zich bevinden. Voorbeelden van transitie zijn jongeren die de overstap maken van onderwijs naar arbeidsmarkt, werkenden die veranderen van beroep of werkgever, vrouwen die stoppen met werken bij de geboorte van een kind en later weer aan de slag gaan, en ouderen die met pensioen gaan en uitstromen uit de beroepsbevolking.

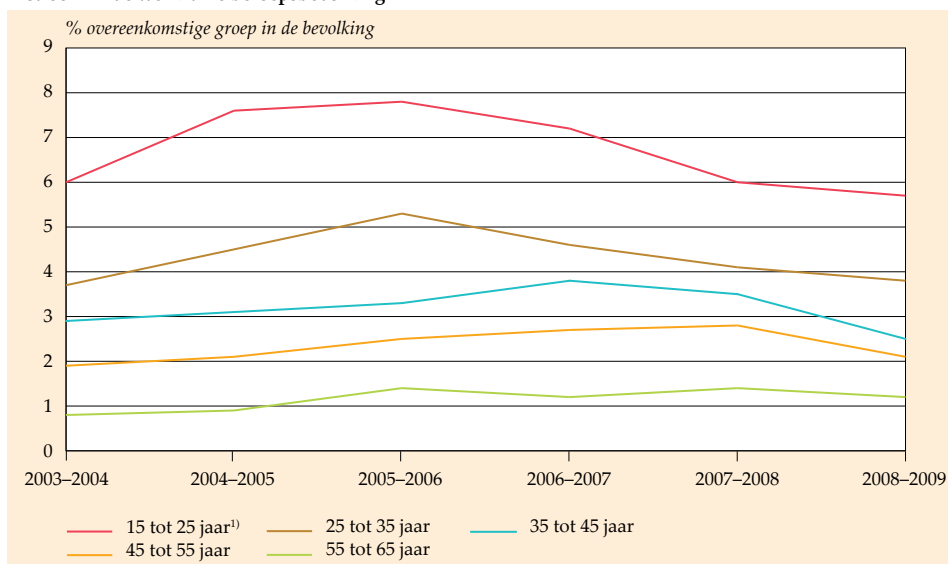
Ook de conjuncturele situatie beïnvloedt de mobiliteit op de arbeidsmarkt. Door laagconjunctuur kan ook uitstroom uit de arbeidsmarkt plaatsvinden vanwege ontslag of door het niet verlengen van tijdelijke contracten. Tijden van hoogconjunctuur bieden echter weer kansen voor personen die in een ongunstige economische periode geen werk konden vinden.

Tussen 2008 en 2009 wisselden 971 duizend personen van beroep of werkgever. Dit waren er minder dan een jaar eerder. Dat hing samen met de ongunstige economische omstandigheden. In dezelfde periode stroomden 484 duizend personen in de werkzame beroepsbevolking en verlieten 520 duizend personen de beroepsbevolking. Daarmee nam de omvang van de werkzame beroepsbevolking af. Deze daling hangt samen met de economische crisis. In de voorafgaande drie jaar was de instroom juist beduidend groter dan de uitstroom en groeide de werkzame beroepsbevolking.

Arbeidsmarktmobiliteit van de werkzame beroepsbevolking, 15 tot 65 jaar

Instroom in de werkzame beroepsbevolking

2. Instroom daalt voor alle leeftijdsgroepen

- Eén procent van de 55-plussers vond in 2009 werk
- Relatief grote uitstroom van jongeren door crisis

Ruim een kwart van de instroom (118 duizend personen, 15 tot 65 jaar) behoorde in 2008 nog tot de werkloze beroepsbevolking. De rest van de instroom (366 duizend personen) behoorde tot de niet-beroepsbevolking. Van hen was twee derde jonger dan 25 jaar, van wie een derde schoolverlater.

Het aandeel instromers in de werkzame beroepsbevolking neemt af met de leeftijd. Tussen 2008 en 2009 ging 14 procent van de 15- tot 25-jarigen tot de werkzame beroepsbevolking behoren. Voor een belangrijk deel bestond deze instroom uit scholieren en studenten. Van de jongeren die geen onderwijs volgden stroomde slechts 6 procent in. Daarmee lag tussen 2008 en 2009 de instroom voor deze groep jongeren lager dan de uitstroom (8 procent). Van de 25- tot 35-jarigen vond 4 procent in 2009 werk. Voor ouderen (55- tot 65-jarigen) was dat percentage nog maar 1,2 procent.

Het percentage instromers lag tussen 2008 en 2009 voor alle leeftijdsgroepen met uitzondering van ouderen (55 tot 65 jaar) beduidend lager dan in de voorgaande twee jaar. Deze daling heeft te maken met de economische crisis, waardoor het aantal vacatures sterk is gedaald en daarmee de kans om werk te vinden.

De totale uitstroom uit de werkzame beroepsbevolking bedroeg tussen 2008 en 2009

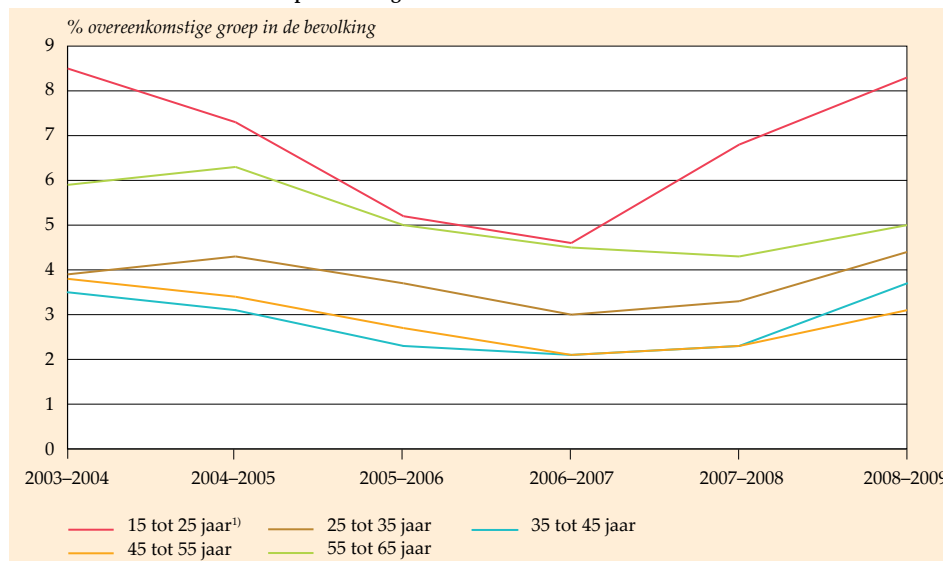
520 duizend personen, 7 procent van de bevolking. Iets meer dan een derde van hen was opnieuw op zoek naar werk en op korte termijn beschikbaar. De rest behoorde niet langer tot de beroepsbevolking. Pensionering, zorg voor gezin of huishouden, gezondheid (arbeidsongeschiktheid) en studie zijn de belangrijkste redenen waarom mensen geen werk willen van 12 uur of meer per week, of hier niet actief naar op zoek zijn.

Twee op de vijf niet-onderwijsvolgende jongeren werd in 2009 werkloos

De stromen van jongeren in en uit de werkzame beroepsbevolking zijn relatief groot. Het aandeel jongeren dat uitstroomde was ook groter dan van andere leeftijdsgroepen. Eén op de twaalf jongeren die in 2008 nog werk had van 12 uur of meer per week had dit in 2009 niet meer. Dit gold voor zowel jongeren in het algemeen als jongeren die niet meer deelnamen aan het (voltijd) onderwijs. Er is echter wel een belangrijk verschil tussen deze groepen jongeren. Van de onderwijsvolgende jongeren was maar één op de vijf als werkloze op zoek naar werk. Het merendeel van hen zocht geen werk omdat zij een opleiding volgden.

Twee op de vijf jongeren die geen onderwijs meer volgden waren actief op zoek naar werk van 12 uur of meer per week en dus werkloos. Van de jongeren die niet langer tot de beroepsbevolking behoorden gaf een kwart aan wel werk te willen van 12 uur of meer per week, maar dat zij niet actief gezocht hadden of niet direct beschikbaar waren. Daardoor worden ze niet tot de werkloze beroepsbevolking gerekend. De overigen wilden geen werk van 12 uur of meer per week. De meesten van hen waren teruggekeerd naar het voltijd onderwijs of waren dat op korte termijn van plan.

Uitstroom uit de werkzame beroepsbevolking

¹⁾ Exclusief onderwijsvolgenden.

Tot 55 jaar neemt de kans om uit te stromen af met de leeftijd. Na de jongeren was de uitstroom het hoogst onder de 55- tot 65-jarigen. Voor hen geldt dat de uitstroom altijd aanzienlijk groter is dan de instroom. De meeste ouderen verlaten definitief de arbeidsmarkt vanwege pensionering.

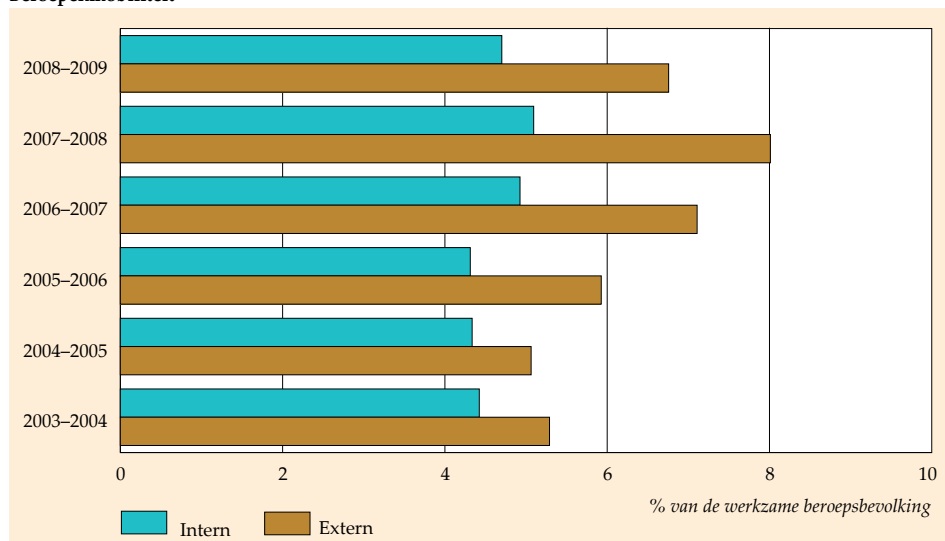
Tussen 2008 en 2009 nam voor alle leeftijden de uitstroom toe ten opzichte van 2007–2008. Het grootst was de toename onder jongeren (15 tot 25 jaar) en jong-volwassenen (25 tot 35 jaar). De reden is dat veel jongeren kortdurende arbeidscontracten hadden die in de crisistijd niet werden verlengd. De uitstroom van ouderen nam het minst toe.

3. Minder mensen van beroep veranderd in 2009

- Beroepenmobiliteit conjunctuurgevoelig
- Jongeren veranderen vaker van beroep dan ouderen

Naast de stromen in en uit de werkzame beroepsbevolking veranderen veel mensen ook van beroep of werkgever. Tussen 2008 en 2009 wisselden 773 duizend personen van beroep. Voor twee op de vijf ging het hierbij om ander werk binnen hetzelfde bedrijf (interne mobiliteit), drie op de vijf (456 duizend personen) wisselden niet alleen van beroep maar ook van werkgever (externe mobiliteit). Nog eens 198 duizend personen stapten met hetzelfde beroep over naar een andere werkgever. Beroepenmobiliteit is net als de stromen in en uit de werkzame beroepsbevolking conjunctuurgevoelig. In het laatste jaar is

Beroepenmobiliteit

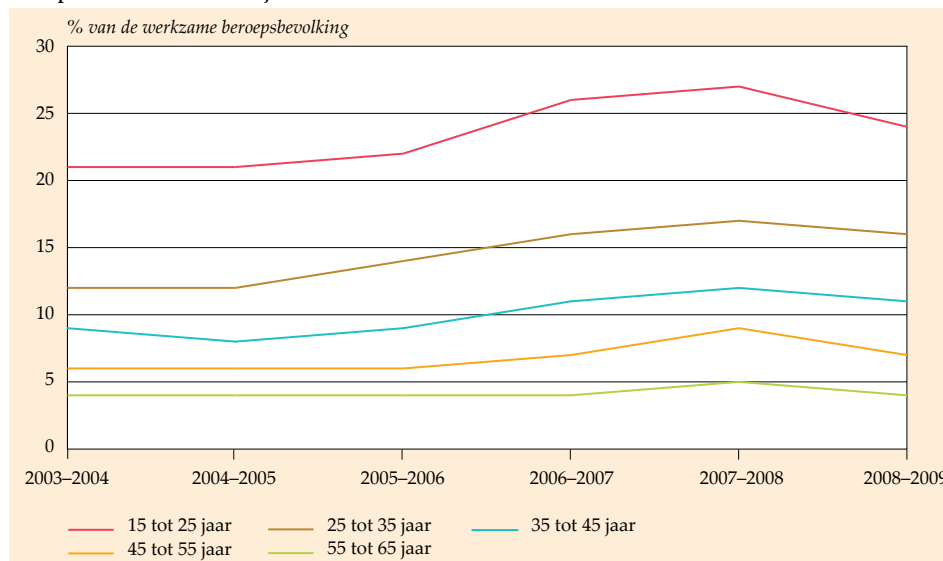
het aantal personen dat van beroep is veranderd dan ook gedaald. Tussen 2007 en 2008 was er een piek in de beroepsmobiliteit, zowel intern als extern. In die periode waren er veel vacatures en was het relatief gemakkelijk om van baan te veranderen.

Jongeren veranderen vaker van werkgever, ouderen vaker alleen van beroep

Ook de beroepsmobiliteit neemt af met de leeftijd. Wisselde tussen 2008 en 2009 van de 25- tot 35-jarigen nog één op de zes van beroep, van 55- tot 65-jarigen was dit nog maar één op de vijftientig. Voor alle leeftijdsgroepen is de beroepsmobiliteit het afgelopen jaar afgenomen. Deze afname hangt samen met de verslechterde economische situatie, waardoor er minder vacatures waren en kansen om van werkgever te veranderen. Ook verminderden de kansen om bij dezelfde werkgever van baan te veranderen.

Met de leeftijd verschuift de beroepsmobiliteit van extern naar intern. Driekwart van de jongeren (15- tot 25-jarigen) die tussen 2008 en 2009 van beroep veranderden, wisselden ook van werkgever. Voor de 25- tot 35-jarigen was dit al gedaald naar drie op de vijf. Ook voor de middengroep (35 tot 45 jaar) was de externe mobiliteit nog net groter dan de interne mobiliteit. Vanaf 45 jaar was meer dan de helft van de beroepsmobiliteit intern. De verklaring voor de verschuiving van externe naar interne mobiliteit moet worden gezocht in het verschil in opgebouwde bedrijfsspecifieke kennis. Jongeren beschikken nog niet over veel specifieke competenties en kunnen hun algemene vaardigheden bij andere bedrijven even goed te gelde maken. Met leeftijd neemt de bedrijfsspecifieke kennis toe. Het is voor ouderen dan wel makkelijker om intern carrière te maken, maar moeilijker om vergelijkbaar of beter werk bij een ander bedrijf te vinden.

Beroepsmobiliteit naar leeftijd

Minder mensen met een flexibele baan wisselen van beroep

De beroepsmobiliteit van personen met een flexibel contract is groter dan van werknemers met een vast contract. Van de mensen met een flexibele arbeidsovereenkomst wisselde tussen 2008 en 2009 bijna 29 procent van beroep, van de werknemers met een vast contract 11 procent. Vergeleken met de periode 2007–2008 daalde het aantal beroepswisselaars vooral onder flexibelen, omdat de kansen op het vinden van werk in 2008–2009 aanzienlijk waren gedaald. Daardoor wisselden minder flexibelen van beroep, maar stroomden in plaats daarvan uit de werkzame beroepsbevolking.

Toelichting

Beroep

De verzameling van werkzaamheden en taken die behoren tot een baan van een persoon. Het beroep wordt gecodeerd m.b.v. de StandaardBeroepenClassificatie (SBC). Ten behoeve van de codering van het beroep wordt gebruik gemaakt van een gecoördineerde vraagstelling die de volgende informatie dient te verschaffen:

- de beroeps- of functiebenaming
- het al dan niet leidinggeven
- indien leiding wordt gegeven: het aantal personen waarover direct of indirect leiding wordt gegeven
- de economische activiteit van het bedrijf.

Vanaf 2004 wordt een antwoordgestuurde vraagstelling gehanteerd i.v.m. automatisch typen tijdens het interview.

Beroepsbevolking

Volgens definitie worden tot de beroepsbevolking gerekend:

- personen die ten minste 12 uur per week werken, of
- personen die werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste 12 uur per week gaan werken, of
- personen die verklaren ten minste 12 uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooiën om werk voor ten minste 12 uur per week te vinden.

Van de beroepsbevolking worden personen die ten minste 12 uur per week werken tot de werkzame beroepsbevolking gerekend en degenen die niet of minder dan 12 uur per week werken tot de werkloze beroepsbevolking.

Beschikbaar

Beschikbaar zijn alle personen die binnen twee weken in een nieuwe werkkring kunnen beginnen of die binnen drie maanden kunnen beginnen omdat een termijn van twee weken niet haalbaar is wegens een opzegtermijn van de huidige werkkring (als men werk heeft van minder dan 12 uur), het afronden van vrijwilligerswerk, het moeten regelen van kinderopvang of wegens vakantie of ziekte.

Flexibele arbeidsrelatie

Een baan van een werknemer waarbij sprake is van een arbeidsovereenkomst waarin de afspraak over de arbeidsduur gewoonlijk varieert tussen een overeengekomen minimum en maximum aantal uren per week.

Werkzame beroepsbevolking

Zie beroepsbevolking.

Zoekactiviteiten

Van het ontplooiën van activiteiten om werk te vinden is sprake als betrokkene verklaart de afgelopen vier weken iets te hebben gedaan om werk te vinden. Personen die het afgelopen half jaar iets hebben gedaan om werk te vinden maar in de afgelopen vier weken niet vanwege het wachten op de uitslag van een sollicitatieprocedure, worden eveneens tot de personen gerekend die activiteiten hebben ontplooid om werk te vinden.

Kerncijfers: Personen naar in- en uitstroom uit de beroepsbevolking

	2009		
	Werkzame beroepsbevolking	Werkloze beroepsbevolking	Niet- beroepsbevolking
Totaal	<i>x 1 000</i>		
2008			
Werkzame beroepsbevolking	6 889	170	350
Werkloze beroepsbevolking	118	89	97
Niet-beroepsbevolking	336	120	2 771
Geslacht			
Mannen			
Werkzame beroepsbevolking	3 957	93	168
Werkloze beroepsbevolking	54	47	42
Niet-beroepsbevolking	147	48	961
Vrouwen			
Werkzame beroepsbevolking	2 933	77	182
Werkloze beroepsbevolking	64	42	55
Niet-beroepsbevolking	219	73	1 810
Leeftijd			
15 tot 25 jaar			
Werkzame beroepsbevolking	668	36	124
Werkloze beroepsbevolking	34	12	24
Niet-beroepsbevolking	233	50	792
25 tot 45 jaar			
Werkzame beroepsbevolking	3 649	84	97
Werkloze beroepsbevolking	58	30	29
Niet-beroepsbevolking	82	42	445
45 tot 65 jaar			
Werkzame beroepsbevolking	2 572	50	129
Werkloze beroepsbevolking	26	46	43
Niet-beroepsbevolking	50	28	1 534

Kerncijfers: Personen in werkzame beroepsbevolking die van beroep zijn veranderd

Beroepsmobiliteit	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	2007–2008	2008–2009
	<i>x 1 000</i>					
Totaal						
Geen	5 724	5 754	5 733	5 758	5 831	5 962
Intern	280	275	275	322	342	317
Extern	335	322	379	465	538	455
Positie in werkkring van werknemers						
Vast						
Geen	4 749	4 747	4 687	4 664	4 761	4 896
Intern	240	236	237	268	291	257
Extern	244	231	272	336	387	332
Flexibel						
Geen	229	237	258	306	316	321
Intern	17	18	19	28	29	26
Extern	75	75	90	112	125	103
Leeftijd						
15 tot 25 jaar						
Geen	514	479	470	469	475	489
Intern	37	32	33	43	44	36
Extern	100	95	102	123	132	115
25 tot 35 jaar						
Geen	1 519	1 472	1 401	1 345	1 327	1 330
Intern	88	90	83	97	100	96
Extern	115	118	136	167	178	155
35 tot 45 jaar						
Geen	1 725	1 760	1 763	1 768	1 758	1 772
Intern	89	83	87	105	103	102
Extern	76	67	94	109	142	117
45 tot 55 jaar						
Geen	1 440	1 468	1 506	1 528	1 564	1 621
Intern	54	56	57	62	75	62
Extern	36	33	38	54	73	54
55 tot 65 jaar						
Geen	526	573	592	648	707	750
Intern	13	14	14	16	20	21
Extern	9	8	8	13	13	13